

Żiwka Radewa

Uniwersytet w Wielkim Trnowie (Bułgaria)

Biblioteka jako galeria – od wewnątrz. Z dziejów Biblioteki Narodowej im. Petko Sławejkowa w Wielkim Tyrnowie

Przed czytelnikami magazynu zostanie zaprezentowana jedna z największych bułgarskich bibliotek w nietradycyjnym i w niezwykłym świetle – jako instytucja kultury pełniąca zarazem funkcję mecenasa oraz promotora sztuki. Tego typu działania w Bibliotece Narodowej – w dawnej stolicy Bułgarii – rozpoczęły się zaraz po jej utworzeniu, czyli w 1889 roku i opierały się głównie na dobrej woli mieszkańców Wielkiego Tyrnowa, którzy zechcieli wzbogacić bibliotekę nie tylko o książki i czasopisma, ale także o dokumenty, zdjęcia oraz obrazy. Takie czyny są wynikiem wiarygodności i zaufania, którymi placówka ta została obdarzona. Ich wpływu należy się także dopatrywać w działalności duchowych przywódców Bułgarii, za sprawą których biblioteka zyskała po wyzwoleniu kraju status trzeciego narodowego depozytu, a tym samym *de iure* nałożyła symbolicznie nowe obowiązki wobec całej bułgarskiej kultury.

Przy coraz większej ilości literatury w latach 30-tych XX wieku oczywistym faktem stała się potrzeba wybudowania lub wynajęcia nowego budynku biblioteki. Biorąc pod uwagę kulturowo-historyczne dziedzictwo regionu oraz jego obecny i przyszły rozwój, zdecydowano się na

Зимно Търново

Георги Райчев, 1987
масло, 80/100

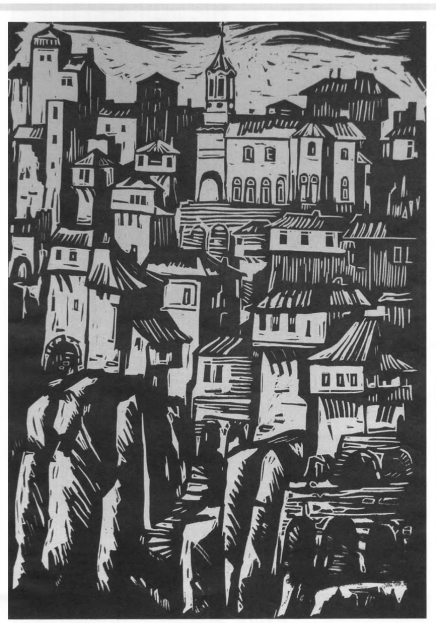
wielofunkcyjne użytkowanie biblioteki jako muzeum, a także galerii sztuki. Wybór lokalizacji samej księżnicy poprzedziła długa społeczna debata, bowiem chciano by placówka ta była umieszczona w zabytkowej części Wielkiego Tyrnowa, tak aby w sposób harmonijny nawiązywała do ciągłości kulturowo-historycznej owego miasta, wyznaczanej tu w jego przestrzeni architektonicznej przez następujące po sobie epoki średniowiecza, renesansu, aż po okres w dziejach Bułgarii przypadający na jej czasy współczesne. W tym historycznie ożywionym miejscu ogłoszono dwa następujące po sobie ogólnokrajowe konkursy architektoniczne. W 1939 roku pierwszą nagrodę otrzymał projekt „Melpomena”, który przewidywał, że budynek ten będzie znajdował się w przestrzeni panoramicznej, jaką pozostaje niewątpliwie historyczne wzgórze „Sweta Gora”. Planowano, że połączy on elementy architektury średniowiecznej z renesansową – załamane poziomy dachu, dwa główne wejścia oraz dziedziniec (atrium) z wysokimi łukowatymi oknami. Zakładano, że z dwóch stron budynek otoczony zostanie subtelnie wyrzeźbionymi liśćmi dębu ze sklepionymi łukami, a także smukłymi oraz pięknymi kolumnadami z kapitelami. Zatoczki, szerokie strzały, ślepe nisze łukowe i fryzy miały tutaj zaś stanowić bezpośrednie odniesienie do sztuki dawnych czasów. Całość chciano wzmocnić okładziną z trawertyn – kamienia używanego od starożytności do budowy budynków sakralnych.

Fundamenty przyszłego budynku biblioteki uroczystie odsłonięto latem 1940 roku podczas hucznie zorganizowanych miejskich uroczystości. Obecność premiera Bułgarii Bogdana Filowa na placu budowy świadczyła o szczególnym mecenacie najwyższych władz krajowych. W ten sposób podkreślono wagę tego przedsięwzięcia dla bułgarskiej kultury oraz sztuki. Niestety od tego czasu prace budowlane podążały dosyć powoli, hamowane przez zmiany polityczne, a także powojenny duchowo-materialny kryzys. Budowa została ukończona dopiero w 1954 roku. Od narodzin owej kulturalnej inicjatywy do jej finalnej realizacji upłynęło wiele czasu. Zmiany nastawienia rodzące się wewnątrz bułgarskiego społeczeństwa oraz ewoluujące potrzeby samej biblioteki spowodowały, że początkowy zamysł budowy tej placówki potrzebował znaczących korekt. Oficjalnie nie zakładano utworzenia galerii w przestrzeni powstającej biblioteki, lecz mimo tego odbyła się tam w końcu pierwsza wystawa muzealnych eksponatów. Warto w tym miejscu podkreślić, że od ponad 50 lat

biblioteka oraz muzeum (o znaczeniu lokalno-krajowym ze względu na historyczne oraz współczesne zasoby kulturowe i dydaktyczne) są dobrym przykładem współpracy: wspólnego zarządzania, wzajemnej pomocy i czystego współzawodnictwa w pracy.

Przez kolejne lata gmach biblioteki był nominowany do zabytku architektonicznego i stał się w ten sposób jedną z miejscowych „pereł architektury” w Wielkim Tyrnowie. Pomimo tego, że funkcje galerii nie były do końca w tej placówce realizowane, znajdowało się w niej paradoksalnie wiele dzieł sztuki. Biblioteka – oprócz pięknego wyglądu bryły samego budynku – zachwyca turystów i miejscową ludność niezwykle artystyczną fuzją architektury konstruktywno-przestrzennej z finezyjną sztuką plastyczną (m.in. monumentalne malowidła). To oczywiście zasługa gminnych władz Wielkiego Tyrnowa, które powoli, lecz konsekwentnie uprzywilejowały i wdrażały na szeroką skalę wielorakie projekty artystyczne. W ten sposób koncepcyjny projekt owego wielkiego przedsięwzięcia stał się ważnym momentem w historii bułgarskiego miasta. W związku z tym, w 1961 roku profesorowie Georgi Bogdanow i Ilija Petrow stworzyli – pomiędzy muzealną a biblioteczną częścią budynku – piękne dzieła, które pozostają jednym z najdogłębszych przykładów bułgarskiego malarstwa monumentalnego drugiej połowy XX wieku. Naocni świadkowie twierdzili nawet, że Bogdanow i Petrow pracowali w odosobnieniu bez wzajemnych werbalnych i wizualnych kontaktów. Rezultat ich dzieła do dzisiaj imponuje wielką indywidualnością twórczą oraz wspaniałą kreatywnością. Za pomocą fresków przedstawili oni dwa wydarzenia Wielkiego Tyrnowa, tematycznie związane z historią średniowiecznej Bułgarii. W tym samym czasie każde z dzieł owych akademików (w rozmiarze 7 x 7 m) żyło własnym życiem, wzbogaconym przez oryginalną autorską koncepcję ich twórców. „Powstanie Asena i Piotra” prof. Georgiego Bogdanowa pozostaje na przykład złożonym oraz interesującym przedsięwzięciem artystycznym, charakteryzującym się bogactwem kolorów i kostiumów. Na treść tego fresku składają się duże, malownicze postacie, a także sym-

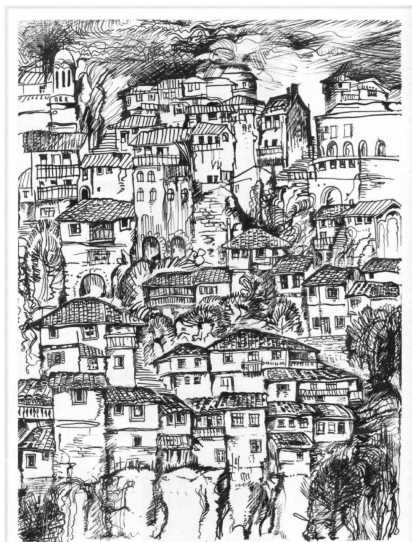

Старият Търновград
Сашо Филев
линореза, 53/39

bole z pogranicza religii i monarchii – krzyż, święci oraz dwugłowy orzeł. Prawie pół wieku po jego stworzeniu, widoczne na nim sceny nadal inspirują i urzekają swoim artystycznym przekazem. Plastyczne decyzje plastyka uwydatniły w jego dziele poczucie żołnierskiej siły, a także skalę i znaczenie przedstawionych wydarzeń historycznych. Sylwetki bojarów Piotra i Asena celowo ukazane zostały tutaj w sposób nieco prymitywny, by podkreślić ich fizyczną siłę i determinację, natomiast kompozycja fresku sprawia wrażenie przestrzeni bogatej oraz dynamicznej.

Prof. Ilija Petrow uwydatnił swoje twórcze koncepcje nieco innymi środkami wyrazu artystycznego. W stworzonym przez siebie fresku zatytułowanym „Poznaj Iwająło w Carewgrad Tyrnow”, osiągnął on spodziewane efekty estetyczne przez silne zaakcentowanie takich cech własnego dzieła, jak: charakterystyczne fizjonomie prezentowanych postaci; ekspresje barw i kształtów, jak również pamiętne znaki. Przedstawiane tu sceny – oprócz swojego pierwotnego przekazu – mogą też podświadomie wprowadzać umysł potencjalnego odbiorcy w świat szerokiej gamy skrajnych ludzkich uczuć i nastrojów. Usytuowanie fresku na ścianie pozwoliło ponadto artyście na podział własnej kompozycji na dwa poziomy. Wydaje się wręcz, że autor owego dzieła miał zamiar osiągnąć zamierzony efekt swojej pracy za sprawą charakterystycznych plastycznie form pojedynczych znaków, z których każdy widnieje osobno na fresku z jasnym odcieniem. Liczba tych symboli zamyka się zdaniem samego prof. Petrowa w liczbie czterdzieści trzy. Zostały one nawet przez akademika tak narysowane, by tworzyć oddzielne historie poszczególnych bohaterów, z których wielu to autentyczne postaci historyczne. Ówczesni świadkowie pamiętają, że w trakcie swojej pracy prof. Petrow poważnie chorował. Godziny spędzone przez niego w ciężkim stanie zdrowia na rusztowaniu stały się więc dla jego fizycznej kondycji prawdziwym wyzwaniem. Jednak to właśnie ogromny talent i kreatywność wielkiego artysty wygrały zdecydowanie z wszelkimi przeciwnościami losu, by stworzyć jedno z najznakomitszych arcydzieł bułgarskiego malarstwa ściennego.

Warto w tym miejscu wspomnieć o kolejnym przedsięwzięciu kulturalnym w gmachu bułgarskiej Biblioteki Narodowej. Powstało tu bowiem ważne monumentalne

Търново
Деска Денева, 2007
туш, 28/20

dzieło autorstwa Ognjana Mirczewa oraz Iwana Milanowa zatytułowane „Tyrnowska szkoła piśmiennicza” (płyta dekoracyjna z kutej miedzi o rozmiarze 1.70 x 2.75 m). Posiada ono trzy poziomy wizualne, wyrzeźbione według ikonograficznego kanonu. Treść tej pracy zawiera też wplatające się w siebie kolejno istotne znaczeniowo bułgarskie symbole, wyobrażone pod postacią pióra, lwa oraz lampy (1). Wnętrze uzupełnia tutaj zaś sześć witraży, tematycznie związanych ze sztuką i literaturą bułgarską z różnych historycznie epok. Dzięki tym kompozycjom przestrzennym – pozostającym w bezpośredniej styczności z oficjalną częścią biblioteki – struktura architektoniczna budynku odkrywa wszystkie swoje walory estetyczne, stając się w ten sposób piękną, artystyczną budowlą z klarownym przesłaniem ideologicznym.

Obok formującej się bryły Biblioteki Narodowej w Wielkim Tymowie powstało pewne szczególne miejsce, stopniowo wypełniające się rzeźbiarskimi dekoracjami. W 1980 roku na trawniku przed głównym wejściem do owego budynku wzniesiono bowiem pomnik jednego z największych bułgarskich architektów oraz budowniczych czasów odrodzenia Kolja Ficzeta (1800–1881). To dwumetrowa siedząca postać autorstwa Iwana Neszewa (rzeźbiarza) oraz Iwana Kasyrowa (architekta), wykonana z kamienia z wyraźnie widocznymi pionami i poziomami. Wizualny obraz ich dzieła wyznaczają następujące elementy składowe: ręce „mistrza” spoczywające na jego kolanach (spracowane, spokojne i nieporuszone), a także surowe spojrzenie patrzącego przed siebie artysty, z którego oczu emanuje wielka siła. Pomnik znajduje się blisko gmachu biblioteki i pozostaje często jednym z głównych obiektów zainteresowań turystów oraz bawiących się przy nim dzieci. Miejsce to odizolowano od miejskiego zgiełku za sprawą ściany z trawertynu, udekorowanej dodatkowo roślinami. Zdobią ją oprócz tego duże płaskorzeźby, a także specjalnie dopracowane architektonicznie detale, które finezyjnie połączyły ową konstrukcję z okolicznymi budynkami. Wmurowane tu zostały starożytne, rojalistyczne i tyrnowskie symbole królewskiego ptaka, gryfa, smoka oraz ficzetowskiej małpy (cechy średniowiecznej i renesansowej kultury bułgarskiej). Cały kompleks przestrzenny bułgarskiej biblioteki pozostaje więc w ścisłym związku z wydarzeniami *stricto* historycznymi, jak również z działaniami kulturalnymi o bardziej współczesnej proweniencji, dzięki którym uczczono symbolicznie pamięć architektonicznego dorobku Kolio Ficzeta w Wielkim Tymowie.

Warto w tym miejscu wspomnieć o kolejnym spektakularnym pomysle artystycznym, dotyczącym wielkotyrnowskiej biblioteki. To realizacja powstała w 1989 roku z okazji 100-lecia istnienia tej placówki. Na ścianie przed głównym wejściem do owego budynku umieszczono po prostu niecodzienną koncepcyjnie płaskorzeźbę (wykonaną z szarego odcienia marmuru) patrona tej placówki Petka Sławejkowa

– słynnego obywatela Tyrnowa, pisarza, poety i mędrca. Dzieło to ma obecnie tę zaletę, że pozostaje w bliskim kontakcie z każdym, kto wchodzi do wielkotyrnowskiej biblioteki – świątyni bułgarskiej kultury. Przepięknie łączy się ono z otaczającymi je architektoniczno-rzeźbiarskimi elementami, subtelnie je wzbogacając, splatając się z nimi, a jednocześnie zachowując swoją indywidualność oraz wyjątkowość. Płaskorzeźba ta została zamówiona przez gminę Wielkiego Tyrnowa. Autorami owego projektu zostali zaś prof. Konstantin Denew (rzeźbiarz), a także Lyczeraz Lalew (architekt).

O pierwszych zbiorach wielkotyrnowskiej biblioteki uzyskaliśmy informacje z danych zawartych w „Pierwszym roczniku” (2). Zgodnie z figurującym w nim spisie, kulturalne zasoby bułgarskiej placówki zawierały w 1942 roku następujące dzieła sztuki: 16 oryginalnych obrazów; 10 grafik, jak również 1 ikonę z 3 reprodukcjami przechowywanymi w archiwalnej części tej placówki wraz ze zdjęciami oraz mapami. Należy tu jeszcze podkreślić, że 10 z owych obrazów – razem z książkami, czasopismami i dokumentami – zostało podarowanych miejscowej bibliotece przez samych mieszkańców Wielkiego Tyrnowa na początku XX wieku. Inne dzieła bułgarskiej instytucji kultury znajdujące się w jej kolekcji (w szczególności bogaty księgozbiór placówki) należały zaś bezpośrednio do znanego wielkotyrnowskiego rodu Selweliów. Ekspozyty te przeniesiono bowiem z opuszczonej przez arystokrację rezydencji. Zostały one dzięki temu zabezpieczone przed potencjalną kradzieżą oraz zniszczeniem.

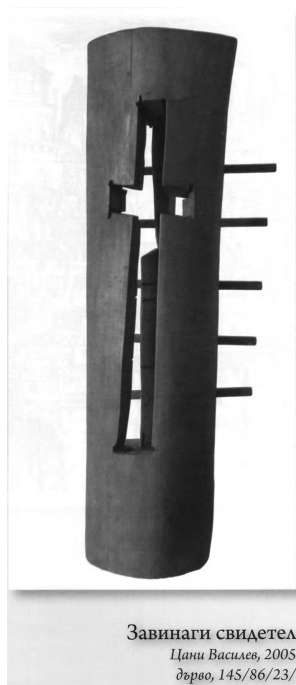
Pod koniec II wojny światowej cała kolekcja sztuki wielkotyrnowskiej biblioteki – w celu przeprowadzenia jej pieczołowitej konserwacji – została przeniesiona do pobliskiej galerii w tym samym mieście. Efekt końcowy owej renowacji okazał się imponujący, a sama biblioteka nadal cieszy się ogromnym zainteresowaniem wielkotyrnowskich artystów. Należy tutaj wręcz dodać, że zasoby materialno-kulturalne owej placówki z roku na rok sukcesywnie się powiększają. W ten sposób tworzenie nowej kolekcji dzieł sztuki trwa po dziś dzień. Pomysł ten jest ponadto gorąco wspierany przez samego dyrektora

Петко Славейков
Константин Денев
Лъчезар Лалев, 1989
мрамор, 145/86/23

owej biblioteki Wasila Gladilowa (muzyka i miłośnika sztuki). To właśnie w latach 50-tych XX wieku podarowano bułgarskiej instytucji darowiznę w postaci portretu olejnego Petka Sławejkowa autorstwa Borisa Popowa, a także „Kilifarewski monastyr” H. Gajczewa (technika akwarelowa). Szczególnie cenne w tej kolekcji wydają się też dzieła wielkotyrnowskich artystów: „Tyrnowo” (1952) Lalia Minkowa, jak również „Gurko” (1950) oraz „Tyrnowo” (1952) Stojana Wasilewa. Obrazy te charakteryzują się wręcz impresjonistyczną techniką malarską (grą światła, blaskami i cieniami), dzięki czemu przedstawiono tu oryginalnie poszczególne elementy architektoniczne, w tym fenomenalne złudzenie „wiszących” starych domów nad rzeką Jantrą.

Przez ostatnie dziesięciolecia ludzie związani z szeroko pojętym światem kultury konsekwentnie podtrzymywali tezę, że wielkotyrnowska biblioteka ma wszelkie zadatki ku temu, by określać ją mianem mecenasa sztuki. Część zakupionych przez tę placówkę prac brała bowiem udział w ogólnych oraz tematycznych krajowych wystawach sztuki i była później przekazywana do Rady Miejskiej Wielkiego Tyrnowa w celu ich dalszego rozwoju. Ranga prezentowanych przez ową instytucję zbiorów sztuki znacząco wzrosła po roku 1989, kiedy to biblioteka świętowała swój 100-tny jubileusz. Podczas trwających wtedy uroczystości otrzymała ona od różnych towarzystw kultury i innych bibliotek cenne dary, takie choćby, jak: olej, akwarele, grafiki oraz kilka drewnianych rzeźb. Kolekcja ta wzbogacona została też przepięknym pejzażem Georgiego Rajczewa zatytułowanym „Tyrnowo zimą”, który wręczył placówce sam artysta. Wiele dzieł sztuki znajdujących się w zasobach wielkotyrnowskiej biblioteki pochodzi z 1990 roku, czyli z okresu tuż po zmianach politycznych, które przełożyły się bezpośrednio na zamknięcie i restrukturyzację licznych funduszy kultury oraz innych społecznych organizacji. Ogromny wkład w proces powiększania bezcennych dóbr bułgarskiej ksiąźnicy miał ówczesny szef jej działu „Kultura”, piastujący dzisiaj funkcję dyrektora owej biblioteki. Wśród pozyskanych wtedy prac znajdują się między innymi: jeden egzemplarz cennej graficznej serii oraz szczególne obrazy bułgarskiego malarstwa, które odzwierciedlają w swojej treści nie tylko samą technikę pracy poszczególnych autorów, ale także czas w którym oni żyli. Zbiory te zostały ponownie pokazane w 1999 roku z okazji 110 rocznicy powstania biblioteki. Część z nich

Завинаги свидетел
Цани Василев, 2005
дърво, 145/86/23/

zaprezentowano wówczas w wielkotymnowskiej galerii „Spectrum”. Sama wystawa objęła 14 obrazów, 13 grafik oraz 4 rzeźby. Sala ekspozycyjna okazała się jednak zbyt mała, by pomieścić wszystkich miłośników i koneserów sztuki. W ciągu ostatnich kilku lat kolekcja ta rozwija się jednak w bardzo szybkim tempie. Dzieje się tak dzięki instytucjonalnemu zaangażowaniu władz biblioteki. W ten sposób możliwy stał się szczególnie patronat bułgarskiej placówki nad współczesnymi artystami z Wielkiego Tyrnowa. Wielkotymnowska biblioteka – po wieloletnich przekształceniach statutowych – stała się wręcz nie tylko duchowym centrum miasta i całego regionu, ale również opiekunem artystycznych osiągnięć własnego narodu oraz pełnoprawnym podmiotem kulturotwórczym w skali całego kraju. Podstawowa misja edukacyjna owej instytucji wynika po prostu z jej szczególnego statusu. To przecież jeden z największych bułgarskich depozytów książek. Taki zbiór nie podlega więc specjalnej selekcji i w większości przypadków powstaje dzięki dobrej woli swoich ofiarodawców. W 2008 roku na przykład matka artysty Krasimira Dobrew-Doktora podarowała 10 jego prac oraz książek dotyczących sztuki. Utworzona w ten sposób osobista kolekcja obrazów i druków owego artysty w zupełności wystarcza, aby zwrócić opinii publicznej uwagę na kreatywność jego dzieł malarskich, utrzymanych wprawdzie w pewnym kolorystycznym umiarze formalnym, lecz pełnych za to niezwykłych odniesień do idei makrokosmosu.

Biblioteka wielkotymnowska nie dysponuje odpowiednią salą wystawową, dlatego też wszystkie rzeźby i większa część obrazów prezentowane są tu w czytelniach oraz w salach ogólnodostępnych, figurujących w tak zwanym dziale „Sztuka”. Wiąże się to więc z szeregiem formalnych wymagań (kontrola temperatury, specjalne oświetlenie i sprzęt wystawowy), które sprawiają czasami pewne trudności. Biblioteczne miejsca do przechowywania dzieł sztuki znajdują się jednak na co dzień blisko ludzi. Wielkotymnowskim zbiorom towarzyszy dzięki temu specjalna atmosfera, „ciepło” i komfort zwiedzania. Tak oto współczesna sztuka bułgarska otwiera się przed publicznością w całej swej różnorodności oraz w pełnej bezpośredniości.

Biblioteka wielkotymnowska to prestiżowa placówka oferująca wszystkim na co dzień możliwość bezpośredniego kontaktu z dziełami bułgarskiego malarstwa, grafiki i rzeźby. Oprócz tego istnieje tutaj również specjalny dział informacji, w ramach którego dowiemy się o poszczególnych etapach rozwoju Wielkiego Tyrnowa oraz regionu terytorialnie go okalającego. Dzięki temu zaznajomimy się między innymi z charakterystyczną miejską architekturą owego ośrodka, z jego życiem, z twórczością, z lokalnymi aspiracjami, z zamysłami i z niecodzienną wrażliwością autochtonów na piękno świata sztuki. Bułgarska Biblioteka Narodowa pełni więc w swoim kraju ważną funkcję reprezentatywną, daleko wykraczającą poza swoje statutowe ramy. Instytucja ta istnieje bowiem również nieformalnie jako państwo-

wa galeria. Na szczególne wyróżnienie zasługują tu przede wszystkim wielkotyrmowscy bibliotekarze, dla których oczywistością pozostaje fakt, że posiadanie dzieł sztuki to przede wszystkim odpowiedzialność, związana z ciągłym przechowywaniem i eksponowaniem zbiorów oraz z nieustannym nadzorem nad zabytkowymi dokumentami. Dla całej tej społeczności kolekcjonowanie, jak też ochrona obrazów, grafik, rzeźb i ikon stała się szczególną „misją”, którą wykonuje ona bezinteresownie, z miłością oraz z troską. To także specyficzna grupa osób, która z wielką pieczołowitością tworzy aktualne spisy zasobów i katalogów bibliotecznych oraz szuka stale możliwości dalszego rozwoju swojej placówki.

Wielkotyrmowska ksiąznica – oprócz gromadzenia i konserwacji dzieł sztuki – nieustannie angażuje się w działalność wystawienniczą. Aktywność ekspozycyjna tej placówki – biorąc pod uwagę ostatnie dwadzieścia lat dynamicznie zmieniających się procesów w przestrzeni sztuki, dokonujących się choćby w starej stolicy Bułgarii – pozostaje wprawdzie skromna, ale zawsze obecna w państwowym kalendarzu kulturalnym. Ważną rolę pełnią tu sami artyści, którzy szukają możliwości partnerskiej współpracy z wielkotyrmowską biblioteką oraz sposobności zaprezentowania i promowania w niej swoich autorskich prac. Duża ilość świąt, rocznic, a także bogaty dorobek artystyczny lokalnych twórców bułgarskich (młodych oraz uznanych współczesnych ikonopisarzy, malarzy – głównie mieszkańców Wielkiego Tymowa), pragnących wyrazić swoje artystyczne „ja”, sprzyja indywidualnym i zbiorowym wystawom w wielkotyrmowskiej placówce. W 2004 roku swoje obrazy („Współczesne portrety”) przedstawił tutaj fiński artysta Tommi Nordgrene. Jego wystawa odbyła się w jednej z sal biblioteki, mieszczącej się w dziale „Sztuka”. Miejsce to stało się oficjalnie przestrzenią do twórczych kontaktów między artystą a widzem. Przekształciło się ono wręcz w sferę metafizyczną, łączącą ze sobą wszystkie odcienie sztuki – począwszy od muzyki, poprzez teatr, aż po literaturę. Jedną z nieustannie pielęgnowanych kulturotwórczych inicjatyw bułgarskiej biblioteki pozostaje ponadto wsparcie młodych talentów Wielkiego Tymowa. Opracowany tu został nawet specjalny projekt noszący nazwę „Warsztaty dla młodych talentów”. W wielkotyrmowskiej instytucji organizuje się więc tematyczne konkursy, wystawy oraz warsztaty malarstwa dla najmłodszych. Do nieco starszych wiekowo uczestników tych zajęć zaadresowany zaś został kurs (wykłady oraz projekcje wideo) promujący czytelnictwo i walory kreatywnego myślenia.

Oczywistą sprawą pozostaje fakt, że gromadzenie zbiorów sztuki w wielkotyrmowskiej bibliotece nie może mieć wyłącznie wymiaru ilościowego. Jednak tak zakrojone działania tworzą podglebie do interpersonalnej pracy i komunikacji oraz pozwalają na osiągnięcie pewnej syntezy pomiędzy wszelkimi dziedzinami sztuki a samą literaturą. Każdy podarowany bułgarskiej placówce obraz lub rzeźba

posiada swój fizyczny i duchowy wymiar. Obiekty te – biorąc symbolicznie udział w życiu kulturalnym Wielkiego Tyrnowa – mają ponadto własną niecodzienną historię, związaną z czymś twórczym losem. Kolekcja owych dzieł sztuki i wszystkie towarzyszące jej inicjatywy kulturalne nadają więc tej instytucji charakter *stricte* prestiżowy. Przedstawione tutaj księgozbiory oraz rekwizyty muzealne, znajdujące się w Bibliotece Narodowej im. Petka Sławejkowa w Wielkim Tyrnowie pozostają doskonałą ilustracją dzisiejszych czasów, w których dominuje przekonanie, że różne współczesne inicjatywy artystyczne tworzą tak na prawdę jedno wspólne dzieło.

Literatura:

По въпроса вж **Борсуков, Петър**. Един шедьовър в съседство с други два. // З е м я т а н а б ъ л г а р и т е : Юбилеен Каралийчев лист (В. Търново), май 2002; **Съвременно** българско монументално изкуство. 1956-1986. – София, 1986.

Първи годишник на Народната библиотека във Велико Търново. – В. Търново, 1942, с. 3-65.

LIBRARY AS GALLERY – AN INSIGHT. FROM THE HISTORY OF PETKO SLAVEJKOV NATIONAL LIBRARY IN VELIKO TARNOVO

The author of the article presents one of the biggest Bulgarian libraries as an institution that, apart from its basic function, i.e. making collections available to the readers, acts as a patron of the arts and an organizer of cultural activities, and functions as a museum and an art gallery. The development of the library and the process of acquiring its present status are shown against the backdrop of Veliko Tarnovo's history, its social context and determinants of Bulgarian culture. Considering its sophisticated design and the wall paintings it is decorated with, the library itself is a work of art and a tourists' attraction. The frescos by Georgij Bogdanov and Ilja Petrov, as well as works of numerous sculptors, painters and architects make the library an exceptionally important site for Bulgarian national culture.